

**POSAVSKO
HRIBOVJE
STR. 3**

**OGNJI NA
VELKO
SOBOTO –
MISLI PRI
OGNJI
STR. 4**

Porabje

ČASOPIS SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Monošter, 15. aprila 2010 ☼ Leto XX, št. 15

Parlamentarne volitve

FIDESZ-U SE OBETA DVOTRETJINSKA VEČINA

11. aprila je potekal prvi krog parlamentarnih volitev na Madžarskem, ki se ga je udeležilo več kot 64 odstotkov volilnih upravičencev. Za njihove glasove se je potegovalo šest strank, štirim strankam je uspelo prestopiti potrebni 5-odstotni prag.

Največ glasov volivcev je dobila, kakor je bilo to pričakovati, desnosredinska Stranka mladih demokratov (FIDESZ), ki ji je zaupalo skoraj 53 odstotkov volivcev. Stranka je na volitvah kandidirala v zavezništvu s Stranko krščanskih demokratov.

Za dosedanjo vladno stranko socialistov se je odločilo malo več kot 19 odstotkov volivcev, desničarski stranki Jobbik je pripadlo skoraj 18 odstotkov glasov. Potrebni prag je prestopila tudi povsem nova stranka LMP (kratice v prostem prevodu pomenijo, politika je lahko tudi drugačna), ki je dosegla 7,5 odstotka glasov.

Največje razočaranje so doživeli v stranki Demokrati forum, ki je dobila manj kot 3 odstotke glasov, tako njenih poslancev ne bo v novem madžarskem parlamentu. Zaradi poraza je odstopila predsednica Ibolya Dávid.

Niti celega odstotka glasov ni dosegla druga nova stranka na madžarski politični paleti, t. i. Civilno gibanje, ki, kot kaže tudi njeno ime, je orga-

Volilna udeležba je bila v večini porabskih vaseh nadpovprečna

Volivci so prihajali večinoma pred in po maši

nizacijsko bliže gibanju kot stranki.

Predsednik zmagovalnega FIDESZ-a Viktor Orbán je volilni izid komentiral z besedami, da so državljani Madžarske pokazali, da znajo enotno nastopati. »Pred mano je najtežja naloga v življenju,« je še dodal Orbán, ki je bil kljub visoki zmagi zelo zmeren.

Attila Mesterházy, mandatar socialistov, je čestital Viktorju Orbánu za zmago z željo, da bi le-ta postal premier vseh državljanov, da jih ne bi delil na »naše« in »njihove«. Priznal je, da so volivci zamenjali vlado, za katero je do sedaj stala njihova stranka.

Neizmerno so se veselili volilnega izida v novi stranki LMP, rezultat so komentirali, da obstaja upanje, da se da madžarsko politiko očistiti.

Razočaranja stranke Jobbik nad tem, da ji ni uspelo prehiteti socialistov, predsednik stranke ni skrival. Povedal je, da je dve tretjini Madžarov pristašev njihove stranke, le da se še tega ne zavedajo.

Po prvem krogu volitev ima FIDESZ 206 mandatov, socialisti 28, desničarska stranka Jobbik 26, LMP pa 5 mandator. Drugi krog bo 25. aprila v 57 volilnih okrožjih, kjer nobeden od kandidatov ni dobil potrebnih 50 odstotkov plus en glas.

Marijana Sukič

Krajina v harmoniji

Ohranjanje biotske raznovrstnosti je glavni cilj slovensko-madžarskega čezmejnega projekta *Trajnostna raba habitatov vzdolž slovensko-madžarske meje*, katerega otvoritvena konferenca je potekala 26. marca na Direktoratu narodnega parka Őrség v Őriszentpétru.

V projektu sodelujeta z madžarske strani Direktorat Narodnega parka Őrség kot vodilni partner in Občina Števanovci, na slovenski strani pa Krajski park Goričko, Prleška razvojna agencija in Ekološki center SVIT.

Udeležence na konferenci je pozdravil Ferenc Márkus, vodja Direktorata Narodnega parka Őrség, projekt pa je predstavil referent Direktorata za ekološka vprašanja dr. István Szentirmai.

V okviru projekta si bodo projektni partnerji prizadevali za ohranjanje rastlinskih in živalskih vrst, ki živijo na travnikih, ter za razvoj in trženje novih lokalnih produktov, pa tudi za uvedbo in promocijo naravi prijaznega kmetovanja na travniških površinah. Rezultati projektnih raziskav in promocija trajnostne rabe kulturne krajine ter naravi prijazni načini kmetovanja bodo predstavljeni s strokovnimi publikacijami in publikacijami, namenjenimi doma-

činom in obiskovalcem.

Projekt, katerega proračun znaša 1,3 milijona evrov, bo trajal do 31. oktobra 2012. V tem obdobju bo na projektnih območjih izvedeno kartiranje habitatov, metuljev in mravljišč. Rezultati bodo predstavljeni v atlasu metuljev, kratkem filmu v

Matjaž Jež je predaval o metuljih

naravi ter v vodnikih o habitatih, metuljih in rastlinah v območjih Natura 2000, ki bodo objavljeni v treh jezikih, v slovenščini, madžarščini in angleščini.

Madžarski in slovenski partnerji bodo vzpostavili tudi blagovno znamko, ki jo bodo dobili tisti pro-

dukti, ki bodo izdelani zares na okolju prijazen način. S tem želijo prispevati k večji prepoznavnosti in konkurenčnosti lokalnih produktov. Kupljena bo tudi oprema za vzpostavitev male sirarne in mehanizacija za obdelovanje travnikov, s pomočjo katere bodo kosili odkup-

krajine.

O načrtih čezmejnega sodelovanja je govoril vodja sektorja za varovana območja na Ministrstvu za okolje in prostor Mladen Berginc.

»Moč je lahko samo v povezavah. Parke med sabo skušamo čim bolje povezati. Zato, ker en park lahko doseže marsikaj, ampak v povezavi z drugimi parki je ta moč in učinkovitost lahko večja. V Sloveniji zato parke skušamo povezati na osnovi interesov, ki so lahko skupni, in tu je pomembno seveda seganje teh politik tudi preko meja. Vsi parki v našem prostoru so zelo povezani z vsemi sosednjimi parki preko meja. Na tak način prvič krepimo naše sodelovanje na prostoru, ki je nedvomno povezan ne glede na politične meje. Narava ne pozna meja. Ne pozna tudi razlik v jezikih in seveda tako tudi bolj učinkovito varujemo naravo skozi povezavo na parkovnem sosedištvu. Drugič, prihajamo do pomembnih virov, ki so evropskega pomena, zato ker je ta prostor v tem območju izjemno pomemben. In to sodelovanje preko meja na parkovnih programih prinaša pomembne vire tem inštitucijam. Zato je ta projekt eden od teh korakov in do-

ljene travnike oziroma zaraščene kmetijske površine preoblikovali nazaj v travnike.

Ker so ciljna skupina tudi mlajše generacije, bodo za nje pripravljene letaki, majice in družabne igre, s pomočjo katerih bodo seznanjeni z modelom trajnostne rabe kulturne

kaz za učinkovito delovanje. Zato bi bil zelo vesel in sem prepričan, da bo ta projekt res prinesel v ta prostor spodbude in rešitve, ki so pomembne za ohranitev predvsem tistih načinov življenja, ki zagotavljajo obstoj narave v obmejnih parkih, hkrati pa dajejo ljudem tudi neko spodbudo za njihovo nadaljnje življenje, da ohranijo obliko narave tako, kot je tradicija v preteklosti delovala,« - je izpostavil.

Nato je Matjaž Jež, vodja mariborske območne enote Zavoda RS za varstvo narave, v svojem predavanju z naslovom *Brez metuljev ni sončnega dne* govoril o pomembnosti metuljev. V nadaljevanju je občinstvo lahko slišalo še o možnostih trajnostne rabe krajine, ki jih je predstavil dr. Iván Gyulai, direktor Sklada za trajnostni razvoj. Na zapisne možnosti v zvezi z regionalnim razvojem pa je opozarjal Jácint Horváth, direktor Regionalne razvojne agencije Prekodonavja.

Konferenca se je zaključila s predstavitvenim filmom Ekološkega centra SVIT in demonstriranjem njegovih produktov.

Nikoletta Vajda

Mešani pevski zbor Radenska – vztrajajo in družijo se že 30 let

S pesmijo Trobentice, ki jo je uglasbil na besedilo Kajetana Koviča Aleksander Vodopivec, je v petek, 26. aprila v kongresni dvorani hotela Radin potekal jubilejni slavnostni koncert »Pozdrav pomladi« Mešanega pevskega zbora Radenska ob 30-letnici delovanja.

»Ta prelepa pesem je naše vodilo zbora, v katerem nekateri vztrajamo in se družimo že polnih 30 let v skupini različnih, ki pa nas povezuje veselje do petja in pesmi, ki sta naši radost in žalost. Pesem je naša dediščina in jo skušamo ohranjati našim otrokom in vnukom. Koliko moči in odrekanja je vloženo v vsako naučeno pesem, vedo ljudje, ki jim je bilo dano sodelovati v pevskem zboru. Preko petsto nastopov je dokaz, da je zbor živ in predano dela...« so bile uvodne besede moderatorke Alenke Regoršek, zapisala pa jih je zdajšnja predsednica zbora Zdenka Filipič.

Pod taktiriko neumornega glasbenega pedagoga Tomaža Kuharja (o.p.: »Smo skupaj in zraven-nihče nam

tega ne more vzeti...!) s katerim pevci skupaj pejejo že skoraj sedemindvajset let, so sledile pesmi V snegu E. Adamiča, Ave verum Corpus W. A. Mozarta, Quid sis, quid fueris J. G. Carnaliousa, Prišel ljubi je pod okno Karla Boštjančiča, Večerna pesem Emila Adamiča, narodna Fse kar lazi Albina Weingerla, istrska ljudska Mateja Petelina Mamca moja, pošljite me po vodo, prekmurska narodna Sunce mi je zajšlo (o. p.: tudi moto scenskega napisa, ki ga je izdelal Dani Mauko) v priredbi zborovodje Tomaža Kuharja, Dva lepa pušljica, Moja mati čuha kafe Alda Kumarja iz ciklusa istrskih Pesmi od ljubezni in kafeta...

Številni poslušalci so pevce po vsaki zapeti pesmi nagradili z velikim aplavzom, ker so jim s pesmijo podarili lep, prešeren in duhovno bogat večer.

Radenski župan Mihael Petek je dejal, da ga veseli, ker so pevci uspeli del svojega pestrega in bogatega repertoarja posneti na kaseto z naslovom »Eno si zapojmo« ter na zgoščenko »Pesmi radenskih vrelcev«, ker tako prispevajo pomemben delež k po-

nudbi kulturnih dogodkov v kraju, Marijana Sukič, članica komornega zbora iz Monostra, je zboru podarila oljno sliko. Moderatorica Alenka je še prebrala čestitko vodje JSKD OI Gor-

kot 5, 15 in 25-letno udejstvovanje, za več kot 35-letno udejstvovanje na področju glasbene dejavnosti pa častno jubilejno Gallusovo značko, ki so jih prejeli Anica in Ivan Lunežnik, Ivica

V lično izdelanem zborniku in zloženki, izdanem ob jubileju, oblikovanimi v Identici d.o.o., avtor fotografij Dani Mauko, tisk Riči tisk Radenci, lahko preberemo spomine ter lepe želje: »Petje je zaklad, ki ga Slovenci moramo ohraniti, Smo vsakoletni udeleženci največjega slovenskega pevskega dogodka v Stični – in tudi zato prepevamo že ponosnih 30 let...«, pregled dosedanjih predsednikov zbora: Jože Tkalec, Osterc Ciril, Šantavec Gusti, Fras-Roškar Majda, Bagoroš Zoran, Mauko Milena, Filipič Zdenka, seznam častnih članov zbora ter zborovodij: Marija Dukarič, Dragica Černe in Tomaž Kuhar. Navedenih je tudi vseh dosedanjih 65 pevcev.

Po koncertu se je petje zbora ter ostalih poslušalcev ob dobri domači kapljici, ki so jo prispevali odlični vinarji in pevci Ivan Lunežnik, Franjo Belak, Albin Marinič, ob sladkih dobrotah pevke Milene Kovačič ter prigrizkov Mesarije Gomboc nadaljevalo v hotelski avli.

Posnetek/tekst: Dani MAUKO

Mešani pevski zbor Radenska z zborovodjem Tomažem Kuharjem

nja Radgona Simone Pirc Katalinič, nato pa sta v. d. vodje Mira Rebernik Žižek in član JSKD Vladimir Rantaša prav vsem pevcem podelila bronaste, srebrne, zlate Gallusove značke za več

Stolnik, Milena Horvat, Irena Sedlar, Zdenka Filipič, Matilda Vohar, Jože Casar, Franjo Belak, Tonček Divjak - v zboru poje od ustanovitve, Albin Marinič ter zborovodja Tomaž Kuhar.

Kroflinge s pivom

Posavsko hribovje

Prva kak bi začnili svojo paut dale po Savi prauti Ljubljani, se moremo spomniti na tau, ka so leta 1573 pavri v krajini med rekama Savov pa Sot-

V Zidanom Mausti se srečajo poti

lov steli srečo v svojo rokau vzeti. *Rabuka* se je začnili na sausednjom Rovačkom, gde so srmački pavri več nej mogli trpeti svojoga vogrskoga gospauda Ferenca Tahina. Lüstvo se je zbralo vküper, pa so steli gospaude tazagnati na cejlj slovenskoj pa rovačkoj zemlej do maurdja. Povezalo se je 12.000 pavrov, depa dolgo so nej ladali, ka so gospaude dosta bole krepki bili. Po štirinajsti dnevaj je na pauli pomrlau 3.000 srma-kov, voditela Matijo Gubeca pa so krvavo mantrali pa bujli, ranč tak, kak na Vogrskom Györgya Dózsana. Vnaugim pavrom so gospaude rokau, naus pa vüja vkrajvrezali. O bitki (csata) pri Krškom (gde smo preminauči keden spoznali jedrsko elektrarno) je molar Gojmir Anton Kos namalo kejp leta 1940, šteri je biu do nej davnik v vladnoj palači (kormánypalota) v Ljubljani, gnes pa ga vidimo v Narodnoj galeriji.

Bregauvge kauli Save se zovejo Posavsko hribovje. Gda so kauli leta 600 stari, poganski Slovani prišli na tau zemlau,

je *krščansko lüstvo* zbejžalo gor v bregé. Nad vesnicov Vranje so v našom cajti najšli ostanke ednoga največkšoga krščanskoga centra v cejli

Alpaj. Arheologi (régészek) so pod zemlauv najšli stene trno veuke bazilike, pa eške relikvije mantrnikov. Indašnji dühovnicke so svoje rame tö meli, kaulivrat so kuste stene stale. Po tistom, ka so starci gnešnji Slovincov vse gorvužgali, je tam več nikdar niške nej živo. Blüzi Celja na viskom bregej Rifnik so ranč tak živeli lidgé v straji pred Slovani, tam so več rimski kipov (szobor) najšli.

Eške na Štajerskom, med Savov pa Celjom, ne smejmo pozabiti maloga varaša *Laško*. Istina, ka dosta lüdi ga pozna zavolo termalnoga kopališča, eške več lüdi pa váli varaš zavolo piva. Od dvej veuki pivovarn (sörgyár) v Sloveniji je edna v Laškom, šteroga pivo pije največ lüdi na Štajerskom pa eške indri (odavajo ga v ništerni bautaj na Vogrskom tö). Pivo je najstarejšo pa najbolje lübleno alkoholno piti na svejti, lidgé samo teja pa vodé spigéjo več kak piva. Redili so ga že pred več kak 6000 lejtami, če rejsan je tisto piti malo ovaško bilau.

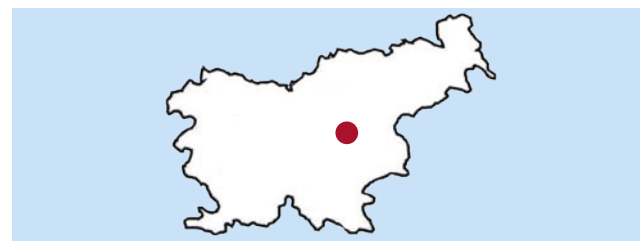
V Laškom so pivovarno oprli

na začetki 19. stoletja, hmelj (komló) so vozili od nej daleč, s krajine kauli Celja. Tistoga ipa so vözbrodili takšo pivo tö, štero so iz termalne vodé redili. Prauti konci drüge bojne so zbombardérali pivovarno, v nauvoj Jugoslaviji pa je gratala edna največkša fabrika. Gnesnadén redijo svejtklo, črno, brezalkoholno pivo pa piva, štera majo žma po koktelaj, depa vodau tö odavajo. V fabriki napravijo na leto milijon hektolitrov piva. Gnes sliši k Pivovarni Laško eške Pivovarna Union pa fabrika Radenska.

Če se po reki Savinji povrnémo nazaj k Savi, pridemo v *Zidani Most*.

Kak ime pravi, so tam že stari Rimljani »zozidali maust«, šteri se je s cajtom vküperporüno. Kauli leta 1200 so avstrijski gospaude pá zozidali maust, gnes pela prejk Save železnica, štera se v etom varaši raztala prauti Maribori, Zagrebi ali Ljubljani.

Največki varaš v krajini pauleg Save so *Trbovlje*. Varaš je zavolo strmi bregauv malo vkraj od reke, panauf je štiri kilomejtere od centra. Tam vidimo delavske rame, rudarske kolonije. Po drügoj bojni so v varaši dosta nauvi iž zozidali na več štaukov, gnes vidi turist petaunske bloke, depa na vsikšom aukni ejkstra parabola antene. Vsikši popotnik pauleg Save zamerka nikšo tenko, visiko bejlo zidino. Samo gda se že malo bole daleč pela, na

pamet vzeme, ka je tau eden raufank. V istini 360 mejterov visiki »tören« sliši cüj k termoelektrarni (höerömü), pa je eden najvišiši raufankov v Evropi. Tak so leko dosegnili, ka dim ne ostane v vauskoj dolini.

Več stau lejt so v posavski bregaj živeli od barnastoga kulna, v etoj krajini ga geste največ v cejlj Sloveniji. Kopati so ga začnili kauli leta 1755 pri varaši Zagorje, gda je vsikder menje drejv po lesa bilau. Že prva so kuln poznali kak vrastvo, zvali so ga »zmajova krv« (sárkányvér). Pred drügov bojnov je bilo takšo leto, gda so več

teža. V tej je dau na znanje, kak aj bi slovenski pisateli slovenski pisali, kak bi mogli pripovejsti prausnoga lüstva prejkdelati. V spomin na té knige dosta lüdi dé v novembri na Martinovo od Litije do vesnice Čatež. (Paut je duga 26 kilomejterov, samo tau je špajсно, ka v Čateži nega panaufa, pa trbej eške 6 kilomejterov do cuga pejški titi.) Mala vesnica *Vače*, nej daleč od Litije, je duplansko erična. Oprvin zavolo edne male kankle z brona, štero gnes zovejo »vaška situla«. Najšo go je eden paver med okapanjom, pa je več kak dvej gezero lejt stara. Na njoj so male figure, štere kažejo žitek indašnji gospaudov, cüj pa eške stvarine, ribe, ftiče pa drejve. Majster je s figurami sto pokazati edno pripovejst. V pašočaj Slovincov so motivi s té vaške situle.

Vače so pa erične zavolo takzvanoga »*GEOSS*«-a tö, šteri je geometrijski center Slovenije. Če gledamo od sövera do juga pa od vzhoda do zahoda, je tam sredina Slovenije. V parki majo več simbolov, lipe, kamle pa zastale, tau znamenüje, ka je *GEOSS* center vsej Slovincov.

S Štajerske pa se ne pride samo s cugom v Ljubljano, liki po avtocesti tö. V posavski bregaj pa se je žmetno brž pelati, zatok so mogli več predorov (alagút) napraviti. Gnes je najdügši v Sloveniji, skoro tri kilomejtere dugi predor ranč v posavski *Trojanaj*. Pred lejtami, gda so se popotniki eške nej tak fejt paščili v glavni varaš, so se leko stavili malo v restavraciji na bregej, pa kauštali najbaukše kroflinge v Sloveniji. Pa se s punim želaudcom pelali dale v Ljubljano.

-dm-

Mala kankla iz Vač s figurami (kopija)

kak milijon pa pau ton kulna vöskopali. V šestdeseti lejtaj je v krajini 8 gezero rudarov (bányász) delalo. Gnes kopajo kuln več samo v Trbovljaj pa Hrastniki. Zemla je zavolo kopanja méka, zatok se včasi počujnsne.

Slejdjni vekši varaš pred Ljubljanov je *Litija*. Eričen slovenski pisateu Fran Levstik je pred staupetdeset lejtami napiso edne knige z imenom *Popotovanje iz Litije do Ča-*

OD SLOVENIJE...

Dalajlama obiskal Maribor

Slovenijo je na povabilo Mestne občine Maribor, Univerze v Mariboru, Prve gimnazije Maribor, Društva za boljši svet in Društva Joga v vsakdanjem življenju Maribor obiskal tibetanski duhovni vodja dalajlama. Ob prihodu v štajersko prestolnico je 75-letnega dalajlamo v hotelu Habakuk, kjer je med obiskom bival, sprejel mariborski župan Franc Kangler. Drugi dan obiska je Nobelov nagrajenec za mir zasadil drevo miru v mestnem parku in pred Prvo gimnazijo Maribor nagovoril zbrane. Popoldne je imel v Dvorani Tabor predavanje z naslovom Etika za novo tisočletje, namenjeno predvsem dijakom in študentom, a odprto tudi za širšo javnost. Zadnji dan obiska je imel sprejem na Univerzi v Mariboru, ki mu je sledilo še predavanje za vabljenega goste z naslovom Sočutje - umetnost sreče v bližnjem gledališču. Slovenijo je dalajlama obiskal že julija 2002 na povabilo Univerze v Ljubljani.

Dorijan Marušič je novi minister za zdravje

Po odstopu Boruta Miklavčiča - le-ta je ministrstvo zapustil iz zdravstvenih razlogov - so poslanci državnega zbora na svoji izredni seji za novega ministra za zdravje imenovali 53-letnega zdravnika in matematika Dorijana Marušiča. Le-ta se je še pred tem predstavil članom parlamentarnega odbora za zdravje, kjer so pohvalili njegovo predstavitev in jo ocenili kot pozitivno. Marušič je poudaril, da smo vstopili v EU, kjer so se zdravstveni ministri zavezali skupnim vrednotam: univerzalnosti, dostopnosti, solidarnosti, enakosti. »Moja vizija je pozitivno zdravje prebivalstva,« je povedal. To, kot pravi, pomeni, da morajo biti prebivalci zdravi in imeti pozitiven odnos do zdravja, kar zahteva sistem, ki mora biti prožen, da se lahko odziva na zdravstvene potrebe državljanov v zelo kratkih terminih. Po številu zdravnikov na prebivalca je Slovenija na repu Evropske unije, zlasti po številu splošnih zdravnikov. Tudi število postelj je izjemno nizko, je opozoril. Nujna je tudi bolj integralna obravnava na primarni ravni, je dejal novi minister za zdravje. Prav tako je izpostavil potrebo po povezovanju bolnišnic, predvsem manjših, v mrežo.

Ognji na velko soboto – misli pri ognju

Gda smo ešče mlajši bili, smo težko čakali velko soboto, ka so nas te večer pistili k ognju, steri naj bi simboliziro, ka je Jezuš od mrtvi vstau. Po vsakšoj

Za drva so poskrbeli andovski podje, za toplino pa ogenj, kauli steroga se je fajm dalo pogučavati

porabskoj vesi so po par mejstaj goreli ognji, par iž je vküpstanilo pa je vküpznosilo vse tisto, ka je bilau za tažgati. Stare vejnke, ka so je z drejv dolazožagali, poganjke, ka so z grauzdja dolazrezali, kakšne stare panjé, pa vse tisti klump iz lesa, ka ga je više gratalo pri ramaj. Tak so te malo pred vüzemskimi svetki spucali kauli ramov tö, vej pa vüzenek je pomejno tau tö, ka je po dugoj kmičnoj zimi prišla sprtolejt, nauvi žitek se je nej začno samo v naturi, liki kauli ramov pa v ramaj tö.

Pri tej ognjaj so se te vküpernajšli starejši, mladi pa mlajši tö. Pojbičke so s karbidom strejlali, ka je vse pokalo, starejši so malo pripovejdali ali spejvali, vej pa po štiridesetdnevnom posti se je pá smelo veseliti. Pa če so kakšno piti s sebov prinesli, so si kaj guntnili tö.

Najbole navekše so tau šego držali na Gorenjom Seniki, gde so na več mejstaj (Békaváros, Grebenšček, Janezov brejg) zakürili trno velke ognje. Paulek ognjov so meli vöposvetlene križe tö. Ta smo začnili ojtj, gda smo že malo starejši bili,

gda smo že končali študij. Trno se nam je tam vidlo, ka so lidgé špontanö začnili spejvati, vsigdar se je najšo kakšen fudaš tö, špontanost pa intimnost srečanja

je nej mauto magnetofon, samo tü pa tam je düno kakšen maužar.

Gnesden šega ovakša gratüvla. Po nistrni vesnicaj več ne gorijo ognji radosti, ali pa kakša iža samo zaszé zaküri mali kres. Po več vesnicaj pa samo na enom mesti zakürijo ogenj. Tau organizira kakšno družstvo, športno, gasilsko ali kulturno. Nejga več žive muzike, nej spejvanja, liki iz najnovejši aparatov se

Büdinski podje so glasbeno škir tö nej doma njali

čüja muziko tak naglas, ka se ja ne moreš pogučavati, ka pa ešče spejvati. Pa zavolo tauga tö nej, ka podje tak nagausta strejlajo z velikimi maužari, ka se vse zemla trausi pa ti vüje

cingajo. Nišče več od doma ne prinesé s sebov piti pa gesti, liki se tam pri ognju odava.

Do tistoga mau, ka so naše Porabje »skrb meli« sodacke, graničarge, so se pri tej ognjaj srečüvali samo domanji lidgé, tijinci so večer pa vnoči es nej mogli priti. Zatok se je pogučavalo pa spejvalo slovenski, po domanje. V zadnji lejtaj je pri tej ognjaj skurok več Vaugrov iz drugi vasnicaj kak naši domanji. Tau je nej baja. Problem je samo tau, ka oni ne poznajo te šege, pridejo, kaj spigéjo, poglednejo ogenj, pa odidejo.

Škoda, ka šega zgübla svojo prvotno formo, prvotni cilj, nega več špontanega srečanja, spejvanja, družénja, šega se vse bole komercializira (elüzletiesedik). Izjema (kivétel) so vejn-

piti (nika se ne odavle), za maužar pa karbid, zaküri ogenj.

Tak je bilau tau letos tö. Pozvali so domanje lidi iz vesi pa pajdaše iz sausedni Büdinec. Oni pa vsigdar majo s sebov kakšno glasbeno škir, harmoniko, kitaro, tak je spejvanje tö nej falilo. V staroj porabskoj domači-

Dva küjara, Feri pa Emil

ji sta od dvej vöre naprej flajnsno delala dva »küjara« Feri Trifusz pa Emil Konkolič, sküjala sta prekajeno šonko pa djajca, napravila sta krumče s tikvinim olajom... Gda je lüstvo vküperprišlo, se je Valika Časar flajnsno obračala, tak nišče nej lačen osto. Po piti k »staroj veternici« (binklin) si je vsakši sam išo. Dapa küjara sta nej samo pri küjanji mojstra bila, liki pri strejlanji tö, po desetoj vöri sta pomagala predsedniki družstva Karčini Holec, ka bi vse večkrat redno düno maužar. Med tejm so se lidgé pogučavali, pomalek je ogenj tö dolazgoro. Kauli dvej vöre se je plac sprazno, lidgé (vsevküper ji je bilau kauli 60) so odišli domau, ka bi se naspali do zranka, do vüzemske nedele.

drik Andovci, gde domanje Kulturno-turistično družstvo skrb ma na tau, naj bi ogenj na velko soboto osto takšen »intimni« svetek, kak je inda bijo. Družstvo poskrbi za gesti pa

Marijana Sukič

Vekivečna luč (1)

Mlajši po porabski vasnicaj se že tō pripravljajo, ka do majša prvo spauved meli. Zgodba, stero je Ema Sukič najšla v starom kalendari pa go je dolaobrnavla v našo domanjo rejč, tō o tom pripovejda, kak je pojbič, steri je gorraso v nevōrnoj držini, išo k prvaj spauvedi pa kak je povrno svoje stariše tō.

Na sojej za elektriko flajsne roké redijo gomejzdo štrkom. Té roké obranijo štrke od žmetnoga dela, ka jim, gda nazaj pridejo iz toploga kraja, nede trbelo eštje gomejzdo redti. Skrb lidam zavalijo s tejm, ka že deset lejt vsikšo leto nazaj pridejo. Oni sami ali pa njini ftiči, mladiči, ka so je v tej gomejzdi gorazranili. Vseedno, tau je dobro, ka je gomejzda nikdar nej prazna.

Oča goragleda na štrke pa si nej pravi: »Te sam naredo tau gomejzdo, gda si se ti naraudo. Gda štrki nazaz domau priletijo,

te je tau vsigdar malo tvoj rojstni den tō.« Oča pa sin sta k starim starišom šla rojstni den pozdravlat. Dugo sta zaostala, gda sta nazaj domau šla, so štrki že spali. Samo na ulici so svejtli posvejtke na sojej. Pa mejsec pa zvezjde. V ednoj velkaj bauti so tō posvejtke goreli.

»Ešče itak delajo?« pita sin očo.

»Nej,« pravi očo.

»Zakoj je te znautra sveklina?« spitava tadala pojbič.

»Zatoga volo, ka se te vidi, če v bauti tauvajge ojdijo,« ma odgovori očo.

Potima deta tadala. Prideta do cerkvi. Vōra na tōrmi ranč deset kaže. Iz cerkveni oken tō sveklina vō sili, nej je krepka, dapa vidi se v kmici. Sin pita očo, če tū tō tauvajge ojdijo. Oče se tak redi, kak če nej bi čūjo, ka ga dejte pita. Ka naj povej? Vej pa on je nevernik. Sin ma ne nja mēr, ga tadala

spitava.

»Tam znautra vsigdar gori eden mali posvejt, edna mala luč,« ma po dugom cajti vōzdejkla.

»Zakoj, zakoj?« je dejte najgéro.

»Zato, ka je tau šega v cerkvaj.« Nej se je potjūso (upal) povedati, ka ta mala luč zato gori, ka Boga lūbezen varstūvle nad lidami, ki spijo. Nazaj čaka tiste nevernike, steri so ga zatajili pa so se vkraj obrnavli od njega. Pa očo je tō takšen nevōren bijo.

Dapa dejte nika čūti.

»V mojoj iži tō jeste edna mala luč, ka vsigdar svejti, eške vodnék tō,« pomalek pravi.

»Tau ti je mati kúpila za dar, naj vnoči ne baude kmična tvoja soba,« ma tumači očo.

»Če vidim te mali posvejt goreti, si vsigdar na mater pa naté mislim. V toj luči sta z menov, če sam gli sam v svojoj sobi,« pravi sin. Odgovor očo do srca segne, naraji poboža tau malo, čedno glavau.

(se nadaljuje)

Foto: E. Ružič

Pismo iz Sobote

Smetke

Lüblene moje, dragi moji, lidge smo trno čüdna fajta. Ja, človek je trno čüdna stvar. Na tau sam gor prišo tau sprtolejt, gda je snejg taodišo. Na, najprva je na jesen vse posenolo, listje je doj z drejv spadnolo pa trava je enjala rasti. Snejg je vse tau pokriu. Kak sam pravo, snejg je taodišo. Po tejm se je vidlo. Vō se je pokazalo tau, ka se nej bi smelo videti! Vidlo se je, ka vse lidge delamo koulivrat. Ka vse tazmečemo po lesej, v gauški, po travnikaj, v potoke, v šance pa eške kama, je več nej mogauče. Gda takše vidim, bi bole srečen biu, aj zima pa snejg trpita prejck cejloga leta. Tak bar nej bi vido, ka vse leži na tisti mestaj, na steraj spoj nej bi smelo biti. Ka za stvorenja je tau človek, se pitam?

Stari špajati, ladirniki, kantle od farbe, vsefele plastika, stare lade, okne, vkūper potrejti avtoni, teveni, glaži ... pa vse takšo je razmetano vseposedi. Samo aj bau daleč od očī, samo aj se ne vidi, samo aj bau najbolje daleč od rama, iz steroga so tau vse tazmetali. Depa vsigdar na konci bič pauči, je pravo eden moj dober poznanec. Pa mi je po tejm vōovado, ka se je zgodilo nej dugo nazaj. Moram tau tō kcuj povedati, ka je un ranč takšen, ka je zavolo takšoga dela trno čemerer možakar. Bilau je pa tak.

Na jesen ga je soused proso, aj njemi pomore iz kuče nekše velke falate vōznositi. Z dobre vole njemi je pomago. Najprva so na prikolicu od traktora gora djali eden trno žmeten indašnji divan. Po tejm ranč tak stari špajet na drva. Na, zmejs so malo spili pa so na red prišle kište s ploščami iz vécena pa kaupance. Znauva so malo gutnoli. Pa so na prikolicu eške gor sklali velke plastične žakle z vsefele klumpom. Prva, kak je traktor tapotegno, so eške nika malo pili pa geli. Pa ji je pito, kama do tau vse pelali.

»Vej pa na tisto mesto, kama je tau valaun. Na varaško smetiške,« njemi je prajla vertinja, ka se za trno velko damo drži.

Moj poznanec je tau vōrvo pa že davnik tapozabo. Depa na konci bič pauči, ka nej? Že je malo bole toplo bilau pa sta šla z ženo malo po lesej. Tak malo za rekreacijo. Ojdila sta, poslušala spejvanje ftičov, gledala prve rauže, zmejs kakšo veverco, dokejč sta nej srejdi gauške zaglednila velki kūp smetja. Trno lagvo je vōvidlo pa njiva sta trno lagve vole gratala. Že sta se s čemerami skur obrnila vkraj od smetja, gda ji je té možakar malo bole pogledno. Brž je gor prišo, čidno je tau smetje. Vaj, kak se je graubo svado. Ka vse je povedo, je nej za naše pa vaše novine. Depa zmiriu se je pa si brž nika vcejlak čednoga vōzbrodo. Eške tisti den je vkūper pauzvo pajdaše. Eden je prišo s traktorom pa kaulami. Pa eške na té den so vse do slejdnjoga na kaula sklali pa sausedovoj dami pa njenomi možej nazaj na dvour pripelali. Té dvour je tak vrejck vzeti kak na kakšnom kejpi. Vsiška korina je v redej kak soldacke. Drejve so vse gnako visike, trava je vcejlak gnako velka pa eden list ne smej nakli biti. Uni, uni pa so njim vse tau sipali ta po dvauri. Tisto damo je od nevaule skur boži bič zaodo, njeni mauž pa se je cejli redeči začno gor gemati.

»Tiūma boj, nika ne guči!« njemi je zapovedo moj poznanec. »Tou je tvoje smetje pa aj bau na tvojom dvauri, nej pa v lesej! Ge toga tam venej nemo gleda, ti pa svoje doma gledaj!«

Tak je napravlo pa so potejm odišli. Pito sam ga, ka je potejm bilau. »Ja, nika. Dva dni sta sama z ženov tau gor klala pa kcuj stonjala od velke žmejče. Tisti dami so se lejpi dugi nojeti spotrli, njega pa eške zdaj pleča bolijo. Depa dun sta ta odpelala, kam je smetje valaun gé.« Trno sam biu veseli zatoga volo. Depa kak aj ge zvejck, sto so gé tisti drugi, ka vsefele tamečejo. Z dobre vole bi njim vse tisto nazaj na dvour odpelo. Aj se vtopijo v svojom smetj!

Miki

... DO MADŽARSKE

Na Madžarskem je najdražji bencin v srednji Evropi

Po podatkih Madžarskega avto-kluba je od prejšje srede (7. april) na Madžarskem najdražji bencin na tem delu Evrope. Za liter neosvinčenega, 95-oktanskega bencina je potrebno odšteti povprečno 337 forintov, za liter plinskega olja pa 313 forintov. Razlike med raznimi črpalkami so lahko precejšnje, tudi od deset do trideset forintov na liter. Če primerjamo madžarske cene s slovenskimi in avstrijskimi, so le-te višje za kakih deset forintov, med madžarskimi in hrvaškimi cenami je razlika lahko tudi 40 forintov. V najugodnejšem položaju so prebivalci ob ukrajinski meji, kjer je bencin za kakih 130 forintov (0,5 evra) cenejši kot na Madžarskem. Cena naftnih derivatov se je v zadnjem letu spremenjala kar 42-krat, od tega se je bencin podražil 31-krat.

Na Madžarskem se živi zelo nezdravo

Po oceni Mednarodne zdravstvene organizacije (WHO) je Madžarska ena od najmanj zdravih držav v Evropski uniji. Madžari živijo zelo nezdravo, preveč jejo, in to predvsem mastne madžarske tradicionalne jedi, premalo se ukvarjajo s športom in rekreacijo, veliko pijejo in kadijo. Najpogostejši vzrok smrti so obolenja srca in ožilja. Madžarska je tudi v svetovnem merilu prva pri raku na pljučih med moškimi. Madžarska je glede zdravstvenega stanja prebivalcev v Evropski uniji dobila podobno oceno kot Romunija in Bolgarija.

Ob dnevu Zemlje bodo v Andovcih sadili drevesa

Dan Zemlje se praznuje 22. aprila. Ob tej priliki bodo v Andovcih pri stari domačiji posadili sedem jablan raznih sort. Sadike bo prispevalo Kulturno-izobraževalno društvo iz Selnice ob Dravi, kajti pobudnik akcije je bil njegov predsednik Janez Urbas, posamezne sadike bodo posadili predstavniki sedmih slovenskih samouprav v Porabju. Prireditev bo v petek, 23. aprila.

»Tau namé sploj fejest veseli, gda drejvge cveté pa lopau rodi«

Če rejsan pomalek, dapa zato je že tū sprtulejt, pa kak šegau ma biti tašoga reda, gda se lagvo vrejmen dugo zavlečé, se delo vküpnaberé. Kak na njivi pa v ograćenki, tak v sadovnjaki tō. Zavolo lagvoga vrejmena je dosta ešče taši lidi, šteri zdaj obrezavajo pa škropijo. *Ištvan Čerpnjak* po

»Če je djablan dobro obrezana, tak mora vögledati kaulivrat kak eden kotel,« pravijo Ištvan Čerpnjak

senički Djauklin Pišta iz Varaša ešče tō majo edno djablan, ka so go ešče nej obrezali. Dapa tau je nej samo za volo vrejmena, liki zato, ka k dosti lidam odijo obrezavat. V ograćenki pri Rabi sem se pogučavo z njimi.

• *Kak ste se vi tak dobro navčili obrezavati?*

»Prvin, gda sem eške mladi biu, te sem eške ge tō nej znau. Sledi, gda smo že tū v Varaši bili, te sem v novinaj začno šteti, kak trbej, kak bi trbelo obrezavati. Pa od stari lidi tū v Varaši, šteri so eške znali, kak se tau dela, sem se tō včiu. Gnauk mi je eden med tejmj obrezavate, ge sem pa gleda, kak on tau dela. Ka sem ge v novinaj što, tau sem ge te od tauga spitavo, ka sem nej znau. Te sem eške tau nej znau, ka je okau, kak mora okau stati, gda se vejka vrejže. Tau sem pa od Matejs Gabina spitavo, on je z Gorejnoga Senika, dapa zdaj se že na Magyarlaki drži. On je vrtnar pa se k taumi sploj dobro razmej. Gnauk je k meni prišo pa mi je pravo, aj škarce ta dejem, gde bi ge vejko vre-

zo. Gda sem ge vrezati sto, te je pravo, ka nej, zato ka tam nede dobro. Pa te mi je začno tolmačiti, gde pa zaka trbej vejko dolavrezati, pa gde trbej pistiti, naj ona raste. Tak sem se te navčo, kak se tau dela. Ge sem tau na Gorejnjom Seniki eške nikanej znau, zato ka niške nej znau tau meni

mrzlo. Zdaj smo zaostanjeni, zato ka je dugo fejest mrzlo bilau. Bilau je tak, ka sem že februara začno obrezavati. Breskvi, višnje, črešnje julija, avgustuša pa septembra trbej. Če se sadno drejvge ne obrazava, te so one fertik, pa ne rodijo tak, kak bi trbelo. Hvala baugi, zdaj sem že zgotovo, že samo grauzdje mam nazaj. Letos sem tō dosta mogo obrezavati, zato ka me zovéjo, aj njim obrežem drejvge.«

• *Kama vas vse zovéjo obrezavat?*

»V doste mejste odim, eške nazaj k Irinki na Gorenji Senik tō. Ona ma edno breskev, štero vsakšo leto ge obrežem, zato ka ona ne zna. Dapa v Varaši tō deset mejst mam, ka vsakšo leto moram zopojdti. Tau je zato nej malo, ranč samo kauli pridem, dočas se drejvge mora obrezati. Ka zato drugo delo tō mam, nej samo obrezavanje. Ge sem zidar, pa če koma kaj trbej naprajti, te dem pa napravim, dapa ovak sem že v penziji. Žau, lejta so že taodišle pa ge tō ne ladam že tak kak prvin.«

• *Ka vse mate posajeno v svojom ograćenki?*

»Vse fele, dvej grūški mam, djablane, slive, oreje, breskvi, nektarin, kopišnice pa maline. Če dobro vrejmen baude pa ne pozabejo, te mo puno sadja meli. Dostakrat so tak pune, ka bi zeleno že dola mogo trgati, dapa na tau se eške itak ne morem nanjé vze-ti, zato ka je šanjativam. Ma biti, ka bi tak lepše bile, dapa ge vsigdar natau mislim, ka te bau če vleti dolaspadnejo, pa te nika ne ostane na drejvi.«

• *Ka delate s sadom?*

»Ka sad dobimo, tau držina tapogej. Mam edno zamani-co, gde do sprtulejti tastogi pa friško ostane sadje. Če sploj dosta mam, te pa palinko napravimo, tak ka vse se ponüca.«

• *Kakšna fajta je ta djablan, zato, ka v več mejstaj se vidi, kak če bi ceplana*

bilau? Mam tū eden mali bungalo, gde škir mam, pa gde si malo

oemdesetpetoga posado. Fejest velka je zrasla, pa na srejdj sem go že vöžožago gnauk. Mena se je nej vidla, zato ka jonatan djabke ne stojijo tak ta, zato se pa drugo fajto nutvcejpo. Zdaj že štirifele djabke baudejo na nej.«

• *Gde ste se navčili cepiti?*

»Tau eške ne pokisim prajti, ka vejm cepiti, dapa že sem vido, kak se tau dela, pa sem probo tō. Edne so se prijele, druge nej. Zvekšoga mi bola moj padaš cepi. Tau se tō ranč tak trbej navčiti kak obrezavanje.«

• *Tak vidim, ka vas tau veseli, če v ograćenki leko delate?*

»Ge sem sploj rad tū vanej v ograćenki, ge samo te dem domau na štauk, gda spat dem. Ovak sem vsigdar tū.

• *Kakšna fajta je ta djablan, zato, ka v več mejstaj se vidi, kak če bi ceplana*

bilau? Mam tū eden mali bungalo, gde škir mam, pa gde si malo

oemdesetpetoga posado. Fejest velka je zrasla, pa na srejdj sem go že vöžožago gnauk. Mena se je nej vidla, zato ka jonatan djabke ne stojijo tak ta, zato se pa drugo fajto nutvcejpo. Zdaj že štirifele djabke baudejo na nej.«

• *Gde ste se navčili cepiti?*

»Tau eške ne pokisim prajti, ka vejm cepiti, dapa že sem vido, kak se tau dela, pa sem probo tō. Edne so se prijele, druge nej. Zvekšoga mi bola moj padaš cepi. Tau se tō ranč tak trbej navčiti kak obrezavanje.«

• *Tak vidim, ka vas tau veseli, če v ograćenki leko delate?*

»Ge sem sploj rad tū vanej v ograćenki, ge samo te dem domau na štauk, gda spat dem. Ovak sem vsigdar tū.

bilau?

»Tau jonatan djablan sem oemdesetpetoga posado. Fejest velka je zrasla, pa na srejdj sem go že vöžožago gnauk. Mena se je nej vidla, zato ka jonatan djabke ne stojijo tak ta, zato se pa drugo fajto nutvcejpo. Zdaj že štirifele djabke baudejo na nej.«

• *Gde ste se navčili cepiti?*

»Tau eške ne pokisim prajti, ka vejm cepiti, dapa že sem vido, kak

se tau dela, pa sem probo tō. Edne so se prijele, druge nej. Zvekšoga mi bola moj padaš cepi. Tau se tō ranč tak trbej navčiti kak obrezavanje.«

• *Tak vidim, ka vas tau veseli, če v ograćenki leko delate?*

»Ge sem sploj rad tū vanej v ograćenki, ge samo te dem domau na štauk, gda spat dem. Ovak sem vsigdar tū.

Mam tū eden mali bungalo, gde škir mam, pa gde si malo

Breskvi zdaj začnejo cvesti

dola leko sedem, če trüden gratam. Dostakrat pridemo z držinov sé klobase pečt ali golaž küjat, tak ka nej sam, što sé vöodi, drugim se je že tau tū vanej ranč tak povidlo. Name sploj fejest veseli, gda drejvge cveté, diši pa lopau rodi. Tau je meni tak kak eden püngrad.«

Karči Holec

Zveza Slovencev na Madžarskem | Novice | Programi, prireditve

Zveza Slovencev na Madžarskem
Magyarországi Szlovének Szövetsége

Zveza Slovencev na Madžarskem

Gardonyijeva 1
9970 Monošter/Szentgotthárd
Telefon: 00 36 94 380 208
00 36 94 552 596
E-pošta: info@zveza.hu

zveza.hu

www.porabje.hu

Albert je pes. Pes z repom, ka nigdar ne enja majütati es pa ta. Albert je pes, ka na sebi dosta farb nosi. Albert je pes, ka laja. Albert je pes, ka grzé samo gda gej. Albert je pes, ka bi ga vsikši človek škeu za svojga meti.

TELEVIZIJA

Pravijo, ka trno zalübleni skur nika ne vidi kauli sebe. Pravijo tau tö, ka trno zalübleni samo svojo lübezen vidi. Pa tau tö gučijo, ka je zatoga volo trno velka lübezen slejpa gé. Pa kak je pri človeki, je leko pri našom Alberti tö. Od tistoga dneva, gda je oprvin Alino vido, samo na njau brodi pa samo njau vidi. Zavolo zalüblenosti se je Albert vcejlak vömejno. Kak bi pa ovak bilau, če pa je tak zalübleni? Pavel ga zove, aj pride gejt. Un rejsan pride do svoje sklejce. Depa samo na tau brodi, kak bi kakšen falat gestija odneso svojoj velkoj lübezni. Una ga vzeme v gaubec pa ga naraji grize. Kcuj k tomi pa njemi guči, kak je vrli gé, ka si na njau brodi. Pa gda se naganjata po travniki, ne vidi Pavla. Nej, sploj nej! Un si brodi, kak se z Alino naganjata gor pa doj po velkoj travi. Njoj njene velke vüje skačejo gor pa doj, njeni rejpa majüče es pa ta pa njene oči so trno mile, gda ga poglednejo. Sploj ne vidi Pavla, kak se kobaca. Ne vidi ga, kak njemi bot lüča, naj ga nazaj prinese. Na, gda pa spat de, je pa v njegvi senjaj samo una pa niške drugi nej. Domanja mačka Guga je tau njegvo zalübleno glavau pa srce brž vpamet vzela.

»Nega bole nauroga stvorenja, kak pa je zalübleni pes. Vej pa ti nut v glavau vidim. Tau samo mačke

leko. Tau samo mačke vidimo, ka smo čalejrska stvar. Tak si nauri gé, ka ne vidiš, kak sunce gori dé,« se njemi smidje pa njemi naure kaže.

Depa Albert si toga sploj k srcej ne gemle. Kak bi si pa gemau, vej pa Gugo sploj ne čüje pa ne vidi. Kak bi pa ovak bilau, če pa je zalübleni. Kcuj k tomi ne vidi tisto tö nej, ka je inda svejta s Pavlom najraj gleda. Tau pa je gé televizija. Pavel se je doj vseu, un pa k njegovim nogam. Tak sta vejdlja televizijo gledati dvej pa tri vöre tö. Najraj pa sta gledala kakši šport. Od športa pa najraj nogomet. Tau brsanje labde sta gledala, kak bi eške njiva brsala tam nut v teveni. Pa gda je stoj brsno kakši gol, je Pavel skako pa kričo:

»Gooool, gooooooooooooool,« Albert pa je od sreče loviu svoj rep pa kcuj cvilo.

Depa nika je več nej, kak je inda bilau! Znauva sta se vsedla pred televizijo. Ka ta gledala brsanje. Trno dobro so brsali. Pavel je skako, kak bi kršéle emo v zadnoj. Sedem golov je bilau, sedemkrat je skočo skur do plafauna. Albert pa nika. Samo je gleda v televizijo. Nej je vido nej gola, nej Pavla pa nej sploj nika. Na, če povejmo po istini, je nika dun vido. Če povejmo po istini, je nut v teveni vido samo njau. Nika drugo je nej vido, kak samo svojo lübleno Alino. Pavla so

začnole brige mantrati zavolo njegovga ravnanja. Vsigdar je veseli biu, gda je gol spadno, zdaj pa sploj nej. Samo je gleda nut v televizijo pa si na velki zdijavo. Gvüšno je betežen, si je brodo Pavel. Od nevaule za njegovu zdravdje ga je odpelo k padari za pse. Včeni gospaud ga je gleda, njemi poslušo srce, njemi gezik pogledno pa eške cejlo tejlo tö. Dugo je trpelo tau delo. Pa je dun zgotauvo. Pavel pa je vse vküper gleda pa trbej prajti, ka se je na velki sekejro.

»Pavel, tvoj Albert je betežen pa je nej betežen gé,« je pri kraji pravo padar.

»Kak si tau brodite,« je skur djauko Pavel.

»Tak je tau! Ovak je vcejlak zdrav gé. Depa če je lübezen beteg, po tejn je betežen gé,« je zgotauvo padar pa se začno smedjati. »Če si že zalübleni biu, boš dun razmo. Tau je gé najbolje lejpi beteg.«

Pavel je nej razmo, ka je rejsan eške nigdar nej biu zalübleni. Depa biu je trno veseli, ka njegovi Albert takši nej betežen beteg ma. Nika pa dun vej. Vej, ka se njegovi nej betežen beteg zove Alina. Pa po tejm Pavel televizijo sam gleda. Albert pa gor v nebo gleda pa tam vidi ... Vej pa vejte, ka vidi, ka nej?

Miki Roš

Pauvanje lena

Bilau je nej tak dolgo, ka so tüdi na Goričkon len pauvali. Tau delo je v toj okroglini nej bilau dosta ovakše kak indrik, pa vseeno nede nika naopak, če staro opravilo, štero v našon spomini taméjra kak vse druge stare navade, probamo zadržati.

Len so posejali že apriliša ali majuša v dobro pognojeno njivo. Vleti, po senokosidvi so ga skübli. Doma so najprle doj strgali glavice. Razprostrli so je na velko ponjavo in je sišili tak dolgo, ka je nej semenje vöspokalo. Semenje so stiskavali v preši za oli delati. Laneni oli so nücali za les farbati. Té oli je bio fejst grenki. Len so zvezali v snopiče in ga namakali v močili. Tau je trpelo dvanajst do štirinajst dni, te so ga pa razprostrli po trajnki, gé se je

sišiu. Ka bi ga bole posüjšili, so ga sišili ešče v krüšnojo pejči.

S tolkači so vkraj spravili korenje, te so ga pa razčesali z velikim lesenim glavnikom ali orljačnom. Len je bilau ešče potrebno tretji na trlicaj. Tak so z lena vse trdo pezderje vkraj spravili in daubili so graubo predeno. Tau so mogli ešče na železnom glavniki, šteromi eti pravimo ščet, riglin ali greben, fajna razčesati, ka je nazadnje vöprišlo méko predeno. Predeno, zvezano na enom konci, so obesili na stojalo, s šteroga je

predica na kaucaj prela prejo. Preja se je navijala na špulo, s štere so go s štrütofofom namotali na vijalo ali motovilo. S tem vred so prejo küjali v

velkom kotli. V vodau so djali pepeo in domanjo žajfo, štero so napravili s pepela in sala s svinjski črev, štero je nej bilau za nüc. Po kratkom segrevanju

so prejo zéprali v mrzloj vodej. Prejo so tak obejlili in jo dali sišit na garnik. Gda se je ton posišila, so go s štrütofofom namotali v za moško pesnico velke klopké. Te klopké so v vrečaj odnesli k takalci, šteri je na statvaj stkaio za dober laket šürko laneno platno, namotano v bale, štere so bile žmetne, tak za komaj nesti. Z njej se je dalo šivati lače, srakce, spodnji gvant,

prte za postepele pa za na sto pogrniti, ponjave za sišenje zrnja in travnjake. Ženske so znale vö našiti pisane ferenge (fijanke) pa brisače, vsakša vertinja je pa ešče najbolje gzdava bila na vönašiti pisani postelni prt (prčec), šteroga je pogrnila prek visiko postlane postepele.

Cejli hec je tau, ka zdaj, po stau pa več lejtaj najbolje šaulani lidje, da so vse drugo za oblačiti pa pokrivati vösprobali, začnejo čedni gračivati in pravijo, ka je laneno platno od vsega najbolje zdravo: kak za oblečiti tak za pokriti, pa kak za zaspati ali za zbrisati. Pa si te zdaj smejmo misliti, ka bi naši starci tem leko školniki bili?

Aleksander Ružič

KAUT

